

Dr. IOAN-MARIUS ARON

Accidentul de muncă

DR. IOAN-MARIUS ARON

Accidentul de muncă

Universul Juridic

București

-2014-

Editat de **S.C. Universul Juridic S.R.L.**

Copyright © 2014, **S.C. Universul Juridic S.R.L.**

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin

S.C. Universul Juridic S.R.L.

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul scris al

S.C. Universul Juridic S.R.L.

**NICIUN EXEMPLAR DIN PREZENTUL TIRAJ NU VA FI
COMERCIALIZAT DECÂT ÎNSOȚIT DE SEMNĂTURA
AUTORULUI ȘI ȘTAMPILA EDITORULUI, APLICATE PE
INTERIORUL ULTIMEI COPERTE.**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

ARON, IOAN-MARIUS

Accidentul de muncă / dr. Ioan-Marius Aron. - București : Universul
Juridic, 2014

Bibliogr.

ISBN 978-606-673-243-7

349.2(498)

331.46(498)(094)

REDACȚIE:

tel./fax: **021.314.93.13**

tel.: **0732.320.666**

e-mail: **redactie@universuljuridic.ro**

DEPARTAMENTUL tel.: **021.314.93.15**

DISTRIBUȚIE: fax: **021.314.93.16**

e-mail: **distributie@universuljuridic.ro**

www.universuljuridic.ro

*Celor de lângă mine, oriunde s-ar afla:
soției mele Diana și copiilor noștri, Bogdan, Darius și Elisa
care mi-au dăruit timpul de a scrie această carte.*

Abrevieri

art.	– articolul
C.A.E.N.	– Clasificarea Activităților Economice Naționale
C.E.	– Comunitatea Europeană
C.E.D.O.	– Curtea Europeană a Drepturilor Omului
C.E.D.S.	– Comitetul European pentru Drepturile Sociale
C.E.E.	– Comunitatea Economică Europeană
C.E.S.	– Confederația Europeană a Sindicatelor
C.I.P.R.	– Comisia Internațională pentru Protecție Radiologică
C.J.C.E.	– Curtea de Justiție a Uniunii Europene
C.N.A.S.	– Casa Națională de Asigurări de Sănătate
C.N.P.A.S.	– Casa Națională de Pensii și alte Asigurări Sociale
C.N.P.P.	– Casa Națională de Pensii Publice
C.S.S.M.	– Comitetul de Securitate și Sănătate în Muncă
civ.	– civil(ă)
col.civ.	– Colegiul Civil
dec.	– decizia
F.I.A.M.	– formularul pentru înregistrarea accidentelor de muncă
I.M.L.	– Institutul de Medicină Legală
I.T.M.	– inspectoratul teritorial de muncă
J.O.	– Jurnalul Oficial al Comunităților Europene (până la 01.02.2003), Jurnalul Oficial al Uniunii Europene (după această dată)
M. Of.	– Monitorul Oficial al României
N.G.P.M.	– Norme generale de protecție a muncii
N.P.M.	– Norme de protecție a muncii
O.H.S.A.S.	– Sistem de Management al Securității și Sănătății Ocupaționale
O.I.M.	– Organizația Internațională a Muncii
p.	– pagina
par.	– paragraful
pen.	– penal(ă)
R.S.S.M.	– Regulament de securitate și sănătate a muncii
sent.	– sentința
U.E.	– Uniunea Europeană

Cuvânt-înainte

Dedicată unei teme de interes teoretic și practic indubitabil, lucrarea se constituie într-o cercetare amplă, documentată și interdisciplinară a unei materii în care normativitatea procedurilor *intersectează* o sumă importantă de valori umane și sociale pe care le întemeiază legislativ și le protejează prin politici sociale și instrumente juridice în permanentă ameliorare.

Substanțială în ideile promovate, convingătoare prin soluțiile avansate, incitantă prin problematica abordată și armonioasă în modul de prezentare, lucrarea ni se înfățișează drept o contribuție valoroasă din punct de vedere științific la studiul unui domeniu al dreptului al cărui impact în plan individual, dar și societal-comunitar, *exaltă* valori umane și sociale a căror protecție reprezintă un indicator credibil de civilizare comportamentală și de civilitate interumană.

Cu metodă și efort documentat, autorul dezvoltă analiza științifică atât în planul conceptualității noțiunii de securitate și sănătate în muncă, dar și al legislației internaționale, al legislației comparate, precum și al practicii judiciare europene și românești, valorificând cu rigurozitate o practică legislativă și un fond de idei doctrinare care au *jalonat* principal direcțiile fundamentale de abordare a subiectului examinat; lucrarea se încheie printr-o serie de soluții de *lege ferenda* pe care le apreciem ca binevenite și de natură a ameliora în viitor, prin modificarea legislației, cadrul normativ specific existent în țara noastră.

Paleta largă de problematici abordate, dimensionarea lucrării, atât teoretică, dar și practic-aplicativă, conferă acesteia un supliment considerabil de originalitate, cu un pronunțat caracter contributiv la fondul de idei în această materie, dar și un interes substanțial pentru teoreticienii și practicienii dreptului, pe care publicarea lucrării l-ar putea satisface.

prof. univ. dr. ALEXANDRU ATHANASIU

Considerații generale privind securitatea și sănătatea muncii

1.1. NOȚIUNILE DE PROTECȚIE A MUNCII ȘI DE SECURITATE ȘI SĂNĂTATE ÎN MUNCĂ

Transformarea conștientă a elementelor de mediu de către om, în folosul său, a fost plătită de multe ori prea scump, cu viața ori sănătatea lucrătorilor. Încă din vechime au existat preocupări legate de prevenirea accidentelor survenite în timpul muncii, iar odată cu epoca industrială, s-a ajuns ca acestea să nu mai fie privite ca o fatalitate, ci să li se acorde importanța cuvenită, făcându-se din studiul lor o preocupare a științei.

„Gândind cu inima”, ne-am dori ca acest fenomen să dispară sau să fie redus la minimul posibil, ne-am dori să nu mai existe familii destrămate sau tarate, probleme și costuri sociale imense pentru întreaga societate, declanșate tocmai de accidentul de muncă și boala profesională.

Din păcate însă accidentul a însoțit dintotdeauna și va mai însoți în continuare procesul de muncă, iar noi, înțelegând că nu putem să schimbăm acest fapt, dorim prin demersul actual, cel puțin să tragem un semnal de alarmă constructiv, care să contribuie, chiar într-o mică măsură, la conștientizarea persoanelor implicate în procesul muncii, de fapt a întregii societăți începând de la vârste fragede, asupra riscurilor mereu iminente de accidentare, la crearea fundației unei adevărate culturi de prevenție în acest domeniu mereu sensibil și mereu actual din activitatea și din viața noastră de zi cu zi.

Procesul de muncă reprezintă un sistem format din patru componente: omul (executantul), sarcina de muncă (activitatea pe care acesta trebuie să o desfășoare), mijloacele de producție (elementele materiale - clădiri, mașini, instalații, unelte, materii prime etc.) și mediul de muncă (totalitatea condițiilor fizice, chimice, biologice și psihologice în care executantul își desfășoară activitatea; mediul fizic ambiant și mediul social), care interacționează și se influențează reciproc, într-o relație perpetuă.

Cazul ideal, în care aceste interacțiuni sunt perfecte, fiind exclusă, orice deficiență sau abatere de la starea normală a acestui sistem, poate conduce la apariția accidentelor de muncă.

Accidentele de muncă, specifice numai relației de muncă, reprezintă un fenomen general și complex care nu poate fi redus (diminuat) decât prin măsuri adecvate de securitate a muncii.

În prezent, civilizația industrială este asociată cu creșterea numărului accidentelor de muncă și al bolilor profesionale. În fiecare an se produc în lume

peste zece milioane de accidente de muncă, generând numeroase probleme umane și economice, iar securitatea muncii constituie un concept de mare interes, datorită efectelor grave pe care le generează accidentele de muncă asupra integrității anatomo-funcționale ale persoanelor implicate și totodată asupra relațiilor socioeconomice.

Tehnicile și studiile moderne demonstrează că accidentele de muncă nu constituie un preț necesar și nu reprezintă consecințe ale hazardului, corelându-se cu atitudini defectuoase, carențe de natură tehnică sau teoretică, inadaptabilitate fizică sau un cadru ambiental inadecvat în care muncitorul își desfășoară activitatea.

Progresele științei și tehnicii actuale au determinat uriașe acumulări cantitative și salturi calitative în toate sferile activității umane.

Statisticile elaborate de Organizația Internațională a Muncii (ILO)¹ și evidențiate la data de 29 iunie 2008 cu ocazia celui de al XVIII-lea Congres mondial cu privire la securitatea și sănătatea în muncă, organizat în Republica Coreeană la Seul împreună cu Asociația Internațională pentru Securitate Socială (ISSA) și Agenția Coreeană pentru Securitate și Sănătate Ocupațională (KOSHA), au evidențiat consecințele serioase ale accidentelor de muncă și bolilor profesionale la nivel mondial.

Aceste statistici au fost confirmate și de al XIX-lea Congres mondial cu privire la securitatea și sănătatea în muncă, organizat în Turcia, la Istanbul, în perioada 11-15 septembrie 2011 de către Organizația Internațională a Muncii, estimându-se că în anul 2008 au existat la nivel mondial un număr de 2,34 milioane de persoane decedate ca urmare a accidentelor de muncă și bolilor profesionale, din care 321.000 provenite din accidente de muncă și 2,02 milioane provenite din boli profesionale variate (29% cancere profesionale, 21% boli circulatorii, 25% boli cauzate de agenți patogeni etc.). Astfel, media zilnică globală de decese cauzate de accidente de muncă și boli profesionale se ridică la peste 6.300 de persoane.

Totodată, în anul 2008 s-au înregistrat un număr estimat de 317 milioane de muncitori accidentați în procesele de muncă, evenimente în urma cărora au absentat de la serviciu cel puțin 4 zile sau mai multe, media zilnică globală a acestor accidente fiind de 850.000.

Tot în aceste statistici s-a estimat faptul că anual 4% din produsul intern brut, la nivel global, reprezintă cheltuieli și pierderi în urma accidentelor de muncă și bolilor profesionale.

Lucrările acestor congrese mondiale au reiterat faptul că dreptul la un mediu de lucru în condiții de siguranță și de sănătate este un drept fundamental, iar odată cu globalizarea economică trebuie luate măsuri de natură să asigure securitatea și sănătatea în muncă. Prin declarațiile de la Seul și Istanbul a fost

¹ <http://www.ilo.org/global/statistics-and-databases/lang-en/index.htm>

recunoscută importanța Organizației Internaționale a Muncii și a Asociației Internaționale pentru Securitate Sociale, prin toate formele lor de organizare pentru implementarea la nivel global a programelor privind reducerea accidentelor de muncă și bolilor profesionale, subliniind totodată rolul și importanța educației, a pregătirii, consultării și schimbului de informații și bune practici pentru prevenirea și promovarea măsurilor preventive în acest sens. Pentru atingerea obiectivelor declarate sunt necesare implicarea și colaborarea constructive dintre reprezentanții statelor, angajatori și lucrători. Astfel, statele trebuie să asigure cadrul legal adecvat în acest domeniu, angajatorii să aibă un sistem de management specific securității și sănătății în muncă și să consulte, să instruiască, să informeze și să implice pe lucrători sau reprezentanții acestora cu privire la toate măsurile luate, iar lucrătorii să urmeze instrucțiunile, să participe activ și să coopereze cu angajatorul, toate acestea în vederea creării și întăririi unei culturi de prevenție în materie.

Pornind de la premisa că protecția muncitorului în procesul de muncă trebuie să primeze criteriului economic, amploarea actuală a fenomenului accidentogen impune reconsiderarea criteriului securității și sănătății în muncă. Pentru realizarea acestui obiectiv se impun schimbări de percepție și atitudine a tuturor celor implicați în procesul de muncă, pe toate palierele: conceptual-legislativ, economic, tehnic, social și psihologic.

În acest context se încadrează activitatea de cunoaștere a cauzelor și condițiilor care au determinat, au înlesnit ori au favorizat producerea accidentelor de muncă, precum și a îmbolnăvirilor profesionale, ca o premisă a realizării unei calități superioare în activitatea de cercetare și de securitate a muncii.

Urmand evoluția internațională, conceptul de **protecție a muncii** din legislația română a evoluat în timp și s-a transformat în prezent în cel de **securitate a muncii**. Sintagma actuală reprezintă o accepțiune mai largă, mai cu seamă prin importanța acordată activităților preventive de informare și promovare activă a securității în muncă.

Protecția muncii se bazează pe „un sistem multidisciplinar, fundamentat de acte legislative, măsuri și mijloace tehnice, social-economice, organizatorice, educative, de igienă și medicină a muncii prin care se asigură securitatea, păstrarea sănătății și capacității de muncă a omului în procesul muncii”¹.

Într-o lucrare de specialitate s-a arătat că „securitatea muncii constă în starea elementelor implicate în procesul de muncă în care este exclusă acțiunea factorilor de risc asupra executanților și ea reprezintă rezultatul protecției muncii”².

¹ Al. Țiclea, C. Tufan, *Protecția muncii în România*, Ed. Ed. Lumina Lex, 1997, p. 3.

² V. Caracudovici (coordonator), *Terminologie în domeniul protecției muncii. Noțiuni de bază*, Întreprinderea Poligrafică Brașov, 1984, p. 22., *apud* Al. Țiclea, C. Tufan, *op. cit.*, p. 3.